

ความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา*

THE NEED FOR TRUE LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER THE
OFFICE OF THE PRIMARY EDUCATION AREA

^[1]กัญชพร ปานเพ็ชร Gunchaporn Panphet ^[2]อินธา ศิริวรรณ Intha Siriwan

^[3]พระมหาญาณวัฒน์ ฐิตวฑฒโน PhramahaYannawat Thitavaddhano

^[1] ^[2] ^[3]มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author E-mail: Guncha2915@gmail.com

Article Received: December 13, 2024. Revised: December 28, 2024. Accepted: December 29, 2024.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 368 คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีความต้องการจำเป็น (PNIModified) ผลการวิจัยพบว่าความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาพรวมมีดัชนีความต้องการจำเป็น (PNIModified) อยู่ระหว่าง 0.035-0.052 องค์ประกอบที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ความมีกระบวนการที่สมดุล รองลงมา คือ ความตระหนักรู้ในตนเอง ความยุติธรรม ความโปร่งใส และความมีการมองโลกเชิงบวก ตามลำดับ

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำที่แท้จริง, ผู้บริหารสถานศึกษา, โรงเรียนประถมศึกษา

ABSTRACT

This research aims to study the need for authentic leadership of school administrators under the Office of the Primary Education Area. The research is quantitative by using a questionnaire with a sample of 368 primary school teachers. The data were analyzed using research statistics, including percentage, mean, standard deviation, and the need index (PNIModified). The results of the research found that the need for authentic leadership of school administrators under the Office of the Primary Education Area as a whole had a need index (PNIModified) between 0.035-0.052. The component with the highest need was balanced process, followed by self-awareness, justice, transparency, and positive outlook, respectively.

Keywords: True Leadership, School Administrators, Primary School

*บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของดุษฎีนิพนธ์เรื่อง รูปแบบภาวะผู้นำที่แท้จริงตามหลักฆราวาสธรรม สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

บทนำ

ในปัจจุบันสังคมไทยก้าวเข้าสู่โลกยุคดิจิทัลอย่างเต็มตัว และวิวัฒนาการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศต่างๆ ที่เกิดขึ้น เป็นสิ่งที่ทุกภาคส่วนต้องพิจารณาอย่างเข้าใจและหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องมีการปรับรูปแบบการดำเนินธุรกิจรวมถึงกลยุทธ์ต่างๆ เพื่อให้องค์กรสามารถอยู่รอดและแข่งขันได้ในยุค 4.0 (New Normal) เพื่อการขับเคลื่อนประเทศ การศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของคนไทยทุกคนที่รัฐต้องจัดให้ เพื่อพัฒนาคนไทยทุกช่วงวัยให้มีความเจริญงอกงามทุกด้าน เพื่อเป็นต้นทุนทางปัญญาที่สำคัญในการพัฒนาทักษะคุณลักษณะและสมรรถนะในการประกอบสัมมาชีพและการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขอันจะนำไปสู่เสถียรภาพ และความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติที่ต้องพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมนานาประเทศในเวทีโลกท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกในศตวรรษที่ 21 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ดังนั้น การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการยกระดับคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ในประเทศ เพื่อเตรียมกำลังคน ให้พร้อมในการเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไทยสู่เวทีเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติ ผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 (New Normal) ต้องมีบทบาทที่แสดงออกถึงภาวะผู้นำในสถานศึกษา รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง เป็นนักคิด นักพัฒนา มีวิสัยทัศน์ในการบริหารงานที่พร้อมรับกับเปลี่ยนแปลง บริหารงานแบบประชาธิปไตย รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ร่วมคิดร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหากับบุคลากรในองค์กรพัฒนาโดยคำนึงถึงการบรรลุผลในวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ของสถานศึกษาเป็นหลัก (สุกัญญา รอดระกำ, 2565)

หลักภาวะผู้นำจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการบริหารงานขององค์กรโดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานศึกษาซึ่งเป็นองค์กรทางด้านการศึกษาที่มีเป้าหมายสำคัญสูงสุดในการจัดการศึกษาคือการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ และได้มาตรฐานตามที่สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดไว้รวมถึง ให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมโดยอาศัยความรู้ความสามารถ และ ทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษานั้นก็คือทักษะทางด้านภาวะผู้นำ เพื่อนำพาสถานศึกษา ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ร่วมกัน โดยในการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความรู้ความสามารถในการบริหารงานตามที่กฎหมายกำหนดไว้แล้วผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับ ค่านิยม ความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรม และเทคโนโลยี ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่นับวันจะยิ่งมีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น อันเนื่องมาจากปัจจัยทางด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้นทั้งในและต่างประเทศ เช่น โรคระบาด การเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เป็นต้น ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพัฒนาตนเองในทุกๆ ด้าน เพื่อให้มีความรู้และ ทักษะที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานในสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะทางด้านภาวะผู้นำ เนื่องจากภาวะผู้นำเป็นปรากฏการณ์ที่บุคคลที่เป็นผู้นำ สามารถทำให้บุคคลอื่นหรือผู้ตาม ปฏิบัติงานตามที่ต้องการได้ ซึ่งเกิดจากคุณลักษณะ ความสามารถ พฤติกรรม หรือเป็นวิธีการดำเนินชีวิตของผู้นำ โดยในการปฏิบัติงานนั้น ผู้ปฏิบัติมีความเต็มใจหรือสมัครใจที่จะทำ ซึ่งอาจเกิดจากความเชื่อถือศรัทธา หรือพลังอำนาจที่มีอยู่ในตัวผู้นำ เพราะโดยทั่วไปแล้วผู้บริหารสถานศึกษาย่อมมีอำนาจที่จะสั่งการให้บุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติงานตามที่ได้มอบหมายอยู่แล้วหากการปฏิบัติงานของบุคลากรนั้นเป็นการปฏิบัติที่เต็มใจหรือพอใจก็ถือว่าผู้บริหารมีภาวะผู้นำ (สันติ บูรณะชาติ, 2558)

แต่เดิมนั้นการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำนั้น มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับคุณลักษณะและยุทธศาสตร์ แต่ในปัจจุบันพบว่ามุ่งให้ความสำคัญไปที่พฤติกรรม ซึ่งภาวะผู้นำที่แท้จริงเป็นการปฏิบัติเป็นประจำทุกวัน เพื่อแสดงออกให้เห็นถึงค่านิยม หลักความเชื่อ วัตถุประสงค์ ซึ่งจะเป็แนวทางในการนำไม่ว่าทั้งเวลาที่ดีและไม่ดี Bob Ulrich กล่าวว่า ภาวะผู้นำที่แท้จริงเป็นแนวทางของผู้นำในศตวรรษที่ 21 ที่ตระหนักถึงสิ่งที่ดีที่สุดใน

ผู้รับบริการผู้ร่วมงานและหมู่คณะ ดังข้อความที่ปรากฏอยู่ในหนังสือ Leadership for the Twenty First Century ซึ่งเขียนโดย Joseph Rost ว่า “เราต้องการผู้นำที่แท้จริง คนที่มีความซื่อสัตย์สูง มุ่งมั่นที่จะสร้างองค์การให้มีความยั่งยืนเราจำเป็นต้องมีผู้นำที่มีคนที่มีเจตนาที่มาจากค่านิยมหลักที่เป็นความจริงจากภายใน จำเป็นจะต้องมีผู้นำที่มีความกล้าหาญที่จะสร้างโรงเรียนเพื่อตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของนักเรียนทุกคนและเป็นผู้ที่ตระหนักถึงความสำคัญในการให้บริการกับสังคม” ซึ่งข้อความดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความต้องการผู้นำที่แสดงออกจากภายใน (Sinclair, A., 2010) แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นไปสู่เป้าหมายของตนเอง ปฏิบัติด้วยการมองคุณค่าของตนเอง เป็นผู้นำด้วยหัวใจและสมองมีการสร้างความสัมพันธ์ที่มีความหมายยาวนาน และการมีวินัยในตนเอง เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ตั้งเป้าหมาย (George, B., 2003) ภาวะผู้นำที่แท้จริงเป็นบุคคลที่มีความลุ่มลึกในวิถีคิดและการประพฤติตน และบุคคลอื่นสามารถรับรู้ได้ถึงความตระหนักในค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม ความเข้มแข็ง รวมทั้งตระหนักถึงบริบทในที่ทำงาน มีความมั่นใจ ความหวังดี มีความยืดหยุ่น และเปี่ยมด้วยคุณธรรมจริยธรรม (Avolio, B. & Gardner, W.L., 2005)

จากแนวคิดภาวะผู้นำที่แท้จริง พบว่า มีความสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาของคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556 ในด้านมาตรฐานการปฏิบัติงานในมาตรฐานที่ 2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ที่จะนำไปสู่ผลดีทางบวกโดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับการพัฒนาของบุคลากร ผู้เรียน และชุมชน ผู้บริหารมีอาชีพแสดงความรัก ความเมตตา และความปรารถนาดีต่อองค์กร ผู้ร่วมงาน ผู้เรียน และชุมชน ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่ความไว้วางใจ ความศรัทธาและความรู้สึกเป็นที่พึงได้ของบุคคลทั้งปวง มาตรฐานที่ 3 มุ่งมั่นพัฒนาผู้ร่วมงานให้สามารถปฏิบัติงานได้เต็มศักยภาพ ความสำเร็จของการบริหารอยู่ที่ การดำเนินการ เพื่อพัฒนาให้บุคลากรในองค์กรหรือผู้ร่วมงานได้มีการพัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ ผู้บริหารมีอาชีพต้องหาวิธีพัฒนาผู้ร่วมงาน โดยการศึกษาจุดเด่น จุดด้อย ของผู้ร่วมงาน กำหนดจุดพัฒนาของแต่ละคน และเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมกับการพัฒนาด้านนั้นๆ แล้วใช้เทคนิคการบริหารและการนิเทศภายในให้ผู้ร่วมงานได้ลงมือปฏิบัติจริง ประเมิน ปรับปรุง ให้ผู้ร่วมงานรู้ศักยภาพ เลือกแนวทางที่เหมาะสมกับตน และลงมือปฏิบัติจนเป็นผลให้ศักยภาพของผู้ร่วมงานเพิ่มพูนพัฒนาก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง นำไปสู่การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มาตรฐานที่ 8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ผู้บริหารมีหน้าที่แนะนำ ตักเตือน ควบคุม กำกับดูแลบุคลากรในองค์กร การที่จะปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวให้ได้ผลดี ผู้บริหารต้องประพฤติปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดีในทุกๆ ด้าน เช่น ด้านคุณธรรมจริยธรรม ความยุติธรรม และบุคลิกภาพจะมีผลสูงต่อการยอมรับของบุคลากร ทำให้เกิดความเชื่อถือศรัทธาต่อการบริหารงาน จนสามารถปฏิบัติตามได้ด้วยความพึงพอใจ

นอกจากนี้ ภาวะผู้นำที่แท้จริงยังสอดคล้องกับมาตรฐานการปฏิบัติตนหรือจรรยาบรรณวิชาชีพ ทั้งจรรยาบรรณต่อตนเอง ต่อวิชาชีพ ต่อผู้รับบริการ ต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ และต่อสังคม ดังนี้ จรรยาบรรณต่อตนเอง ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีวินัยในตนเองพัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ บุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอยู่เสมอ จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องรักศรัทธา ซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบต่อวิชาชีพ และเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพ จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องรัก เมตตา เอาใจใส่ ช่วยเหลือ ส่งเสริมให้กำลังใจแก่ศิษย์ และผู้รับบริการตามบทบาทหน้าที่โดยเสมอหน้า ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ทักษะ และนิสัยที่ถูกต้องดีงามแก่ศิษย์ และผู้รับบริการตามบทบาทหน้าที่อย่างเต็มความสามารถด้วยความบริสุทธิ์ใจ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ ไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมของศิษย์และผู้รับบริการให้บริการด้วยความจริงใจและเสมอภาค โดยไม่เรียกร้องหรือยอมรับผลประโยชน์จากการใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ ผู้บริหารสถานศึกษา

พึงช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์ โดยยึดมั่นในระบบคุณธรรม สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ และจรรยาบรรณต่อสังคม ผู้บริหารสถานศึกษาพึงประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์และพัฒนา เศรษฐกิจ สังคม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อมรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552)

จากการปฏิรูปการศึกษาของไทยที่ผ่านมา ซึ่งมีเป้าหมายในการยกระดับการศึกษาทั้งผลการเรียนรู้ และสมรรถนะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนยังไม่บรรลุเป้าหมาย จากผลการประเมินความสามารถในการแข่งขันด้าน การศึกษา พบว่า ผลประเมิน PISA หลายสิบปีที่ผ่านมา พบว่าไทยยังคงได้คะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยในการสอบ วัดความรู้ทั้ง 3 ด้าน คือ การอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ โดยเฉพาะในเรื่องของการอ่านที่นักเรียนที่ คะแนนต่ำลง และผลจากการประเมินดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าการจัดการศึกษาอย่างขาดคุณภาพและมาตรฐานใน ทุกระดับเมื่อพิจารณาคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O-NET) พบว่า ในกลุ่ม สาระหลักมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 ในขณะที่ด้านคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชนต้องมีการ พัฒนาคุณธรรม จริยธรรมเพิ่มขึ้น เนื่องจากผู้เรียนขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการมีวินัย ความ ซื่อสัตย์สุจริตและการมีจิตสาธารณะของคนไทย คนไทยส่วนใหญ่ยังมีปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม และ ไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริตและการมีจิตสาธารณะ กระแสการ เปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่หลั่งไหลเข้าสู่ประเทศไทยในสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ซึ่งปัญหาดังกล่าวยัง ครอบคลุมถึงนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนั้นจึงเป็น ภาระงานของภาวะผู้นำในสถานศึกษาที่ต้องปรับแก้ไขเพื่อยกระดับการศึกษาให้ดีขึ้น

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวมา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่องความ ต้องการจำเป็นภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อันจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารต่อสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้มีประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 8,204 คน และมีกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ครูใน สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 368 คน โดยการเปิด ตารางขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie, R.V. & D.W. Morgan (1970)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นแบบสอบถามเพื่อศึกษาความ ต้องการจำเป็นภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มี ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย ดังนี้ 1) สร้างแบบสอบถาม โดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี จากเอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างแบบสอบถาม โดยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นแปร

ค่าเป็น 5 ระดับ (Rating Scale) ของลิเกิร์ต (Likert) 2) นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมาเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถามในเบื้องต้น 3) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหา (Content Validity) และความชัดเจนของภาษา ด้วยการตรวจและประเมินดัชนีความสอดคล้องใน 3 ระดับ คือ มีความเหมาะสม ไม่แน่ใจ ไม่เหมาะสม โดยใช้สูตรในการคำนวณดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency : IOC) ซึ่งถ้าเกิน IOC มากกว่า 0.5 จึงยอมรับว่าแบบสอบถามมีความเหมาะสม ซึ่งได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.5-1.00 ถือได้ว่าแบบสอบถามได้รับการยอมรับจากผู้เชี่ยวชาญ 4) นำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่านมาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม แล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างทดสอบในการวิจัย จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา หรือวิธีของ Cronbach L. J. (1974) ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.962 5) ปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ก่อนนำไปแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณจากแบบสอบถามด้วยระบบคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป โดยหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทำการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นและจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified}) (สุวิมล ว่องวานิช. (2542) ซึ่งสุวิมล ว่องวานิช (2558) ได้ปรับสูตรการคำนวณมาจากดัชนี PNI โดยการหารค่าผลต่างของ (I-D) โดยใช้หลักการกำหนดความต้องการจำเป็นจากระดับของสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็น ได้ดังนี้ (Modified Priority Needs Index: PNI_{Modified}) = (I-D)/D

สรุปผลการวิจัย

ความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบผลการวิจัยจากแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า PNI_{Modified} นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย ดังนี้

ตารางที่ 1 การจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาพรวม

ภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา	I	D	PNI _{Modified}	อันดับ
ด้านที่ 1 ความตระหนักรู้ในตนเอง	4.60	4.37	0.051	2
ด้านที่ 2 ความมีกระบวนการที่สมดุล	4.64	4.41	0.052	1
ด้านที่ 3 ความมีการมองโลกเชิงบวก	4.65	4.49	0.035	5
ด้านที่ 4 ความยุติธรรม	4.68	4.49	0.043	3
ด้านที่ 5 ความโปร่งใส	4.67	4.49	0.040	4
ภาพรวม	4.65	4.45	0.044	

จากตารางที่ 1 พบว่า ความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาพรวม กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการจำเป็นทุกขั้นตอน $PNI_{Modified}$ อยู่ระหว่าง 0.035-0.052 โดยภาพรวม $PNI_{Modified} = 0.044$ เมื่อเรียงอันดับรายด้านจากมากไปน้อยตามความต้องการจำเป็นที่มีค่า $PNI_{Modified}$ สูงสุด คือ อันดับที่ 1 ความมีกระบวนการที่สมดุล ($PNI_{Modified} = 0.052$) อันดับที่ 2 ความตระหนักรู้ในตนเอง ($PNI_{Modified} = 0.051$) อันดับที่ 3 ความยุติธรรม (Justice) ($PNI_{Modified} = 0.043$) อันดับที่ 4 ความโปร่งใส ($PNI_{Modified} = 0.040$) และอันดับที่ 5 ความมีการมองโลกเชิงบวก ($PNI_{Modified} = 0.035$) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาพรวม กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการจำเป็นทุกขั้นตอน $PNI_{Modified}$ อยู่ระหว่าง 0.035-0.052 โดยภาพรวม $PNI_{Modified} = 0.044$ เมื่อเรียงอันดับรายด้านจากมากไปน้อยตามความต้องการจำเป็นที่มีค่า $PNI_{Modified}$ สูงสุด คือ อันดับที่ 1 ความมีกระบวนการที่สมดุล ($PNI_{Modified} = 0.052$) อันดับที่ 2 ความตระหนักรู้ในตนเอง ($PNI_{Modified} = 0.051$) อันดับที่ 3 ความยุติธรรม (Justice) ($PNI_{Modified} = 0.043$) อันดับที่ 4 ความโปร่งใส ($PNI_{Modified} = 0.040$) และอันดับที่ 5 ความมีการมองโลกเชิงบวก ($PNI_{Modified} = 0.035$) ตามลำดับ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษา อันดับที่ 1 คือ ความมีกระบวนการที่สมดุล อาจเป็นเพราะความมีกระบวนการที่สมดุลของผู้บริหารสถานศึกษานั้นเป็นการบริหารจัดการสถานศึกษาที่คำนึงถึงทุกองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่เน้นหนักไปด้านใดด้านหนึ่งมากเกินไป ผู้บริหารสถานศึกษาที่ดีจึงควรมีกระบวนการบริหารจัดการที่สมดุลทั้งในด้านวิชาการ การบริหารงาน และความสัมพันธ์กับชุมชน นอกจากนี้ความสำคัญของความมีกระบวนการที่สมดุลของผู้บริหารสถานศึกษา มีดังนี้ 1) ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีกระบวนการบริหารจัดการที่สมดุล จะสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ครอบคลุมทุกด้าน ทั้งด้านวิชาการ ด้านทักษะ และด้านคุณธรรม จริยธรรม ส่งผลให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถ มีทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต และมีคุณธรรม จริยธรรมที่ดี 2) ส่งผลดีต่อประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีกระบวนการบริหารจัดการที่สมดุลจะสามารถสร้างขวัญกำลังใจและแรงจูงใจในการทำงานให้กับบุคลากรในสถานศึกษา ทำให้บุคลากรทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความร่วมมือและร่วมแรงร่วมใจกันในการพัฒนาสถานศึกษา 3) ส่งผลดีต่อความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีกระบวนการบริหารจัดการที่สมดุล จะสามารถสร้างความร่วมมือและความเข้าใจที่ดีระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ทำให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา และสนับสนุนการดำเนินงานของสถานศึกษา ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของธนปกรณ์ เกตุวิเศษกุล (2563) ที่ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำที่แท้จริงที่มีประสิทธิภาพต่อการบริหารสถานศึกษาเอกชน ประกอบด้วย 1) การตระหนักรู้ในตนเอง 2) การประมวลผลที่สมดุล 3) ความโปร่งใสเชิงสัมพันธ์ 4) มุมมองเชิงจริยธรรมในตน และยืนยันโดยผู้ทรงคุณวุฒิโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ ความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สรุปลงภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 อธิบายได้ว่า ความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นที่มีความตระหนักรู้ในตนเอง รู้จักตนเอง เข้าใจข้อบกพร่องของ มีความน่าเชื่อถือ มีความจริงใจ มีความซื่อสัตย์ รวมทั้ง ตระหนักถึงบริบทในที่ทำงาน มีความมั่นใจ ความหวังดี มีความยืดหยุ่น และเปี่ยมด้วยคุณธรรม จริยธรรม สามารถนำผู้อื่นและองค์กรให้บรรลุเป้าหมายได้ 5 ประการ ได้แก่

1. ความตระหนักรู้ในตนเอง (Self-Awareness) พฤติกรรมการแสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีสติ รู้เท่าทันความรู้สึก ความคิดและอารมณ์ ของตนเอง มีการรับรู้และเข้าใจจุดเด่น จุดด้อยของตนเอง ยอมรับตนเองประเมินตนเองได้ถูกต้องตามความเป็นจริง มั่นใจในคุณค่าและความสามารถของตนเอง

2. ความมีกระบวนการที่สมดุล (Balanced Processing) พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการใช้สารสนเทศมาช่วยในการตัดสินใจ มีความยุติธรรม ไม่ลำเอียง ไม่มีอคติเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง มีความตรงไปตรงมา ไม่บิดเบือนข้อมูลที่เป็นจริง และเปิดโอกาสให้มีการแสดงความคิดเห็นที่ต่างกันได้

3. การมองโลกในเชิงบวก (Positive Thinking) พฤติกรรมการแสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการมองโลกในแง่ดี มีทัศนคติและเจตคติที่ดีต่อผู้อื่นมีความฉลาดทางอารมณ์ มีความยืดหยุ่น การเอาใจใส่ดูแล พุ่มพัก รวมถึงการให้โอกาสที่จะช่วยเหลือและพัฒนาผู้อื่นด้วยจิตใจที่มีความเมตตา

4. ความยุติธรรม (Justice) พฤติกรรมการแสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูล ใช้แหล่งข้อมูลที่หลากหลายประกอบการตัดสินใจ ไม่มีอคติ ไม่ลำเอียงเข้าข้างฝ่ายใด

ฝ่ายหนึ่ง ตรงไปตรงมา ไม่ปฏิเสธหรือบิดเบือนข้อมูล โดยมีการตัดสินใจที่อยู่บนพื้นฐานของข้อมูลที่เป็นจริงเท่านั้น

5. ความโปร่งใส (Transparency) พฤติกรรมการแสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์อันดี มีการสื่อสารกันอย่างเปิดเผยมีความจริงใจ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ส่งเสริมการมีส่วนร่วม พร้อมรับการตรวจสอบ และเปิดเผยถึงบุคลิกลักษณะ ความเชื่อ ค่านิยม และทัศนคติของตน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่าด้านที่มีความต้องการจำเป็นอันดับที่ 1 คือ ความมีกระบวนการที่สมดุล เหตุนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดการอบรมพัฒนาผู้บริหารด้านความมีกระบวนการที่สมดุล

1.2 ผลการวิจัยความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ด้านความมีกระบวนการที่สมดุล ข้อที่มีความต้องการจำเป็นอันดับที่ 1 คือ ผู้บริหารมีความสามารถในการนำข้อมูลมาจัดกระทำเป็นสารสนเทศเพื่อใช้ในการตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง เหตุนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนงบประมาณเพื่ออบรมความรู้ผู้บริหารเกี่ยวกับการนำข้อมูลมาจัดกระทำเป็นสารสนเทศเพื่อใช้ในการตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ผลการวิจัยความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่าด้านที่มีความต้องการจำเป็นอันดับที่ 1 คือ ความมีกระบวนการที่สมดุล เหตุนี้ ควรมีการทำการวิจัยเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาความมีกระบวนการที่สมดุลของผู้บริหารสถานศึกษาและสร้างรูปแบบการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างความมีกระบวนการที่สมดุลในการบริหารสถานศึกษา 4 ด้าน คือ การบริหารวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ และการบริหารงานทั่วไป

2.2 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนากลยุทธ์ภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **คู่มือการปฏิบัติงานข้าราชการครู**. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579**. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- ชนปกรณ เกตุวิเศษกุล. (2563). **การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำที่แท้จริงที่มีประสิทธิผลต่อการบริหารสถานศึกษาเอกชน**. ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสารคาม.
- ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2543). **ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2553). **วิธีการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- สันติ บุรณะชาติ. (2558). การบริหารสถานศึกษาด้วยภาวะผู้นำที่แท้จริง. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา*. 26(3). 1-13.
- สุกัญญา รอดระกำ. (2565). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในยุคไทยแลนด์ 4.0. แหล่งที่มา <http://journalgrad.ssru.ac.th/index.php/miniconference/article/view/1652> สืบค้นเมื่อ 10 มี.ค. 2565.
- Avolio, B. & Gardner, W.L. (2005). Authentic Leadership Development: Getting to the Root of Positive Forms of Leadership. *The Leadership Quarterly*. 16. 315-338.
- Cronbach L. J. (1974). *Essentials of Psychological Testing*. 3 rd ed. New York: Harper and Row.
- George, B. (2003). *Authentic Leadership: Rediscovering the Secrets to Creating Lasting Value*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Krejcie, R.V. & D.W. Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3). 607-610.
- Sinclair, A. (2010). Placing self: How might we place ourselves in leadership studies differently. *Leadership*. 6(4). 447-460.